ַ לָבַן יִהְנֵם עֵד עֵת לֵדָה יָלָדָה וְיָתֶר אֶחָיו

מיכה ה ב

ישובון על בני ישראל:

. 3. וַיִּירָא יַעַקֹב מֵאֹד וַיִּצֵר

ל) [יומא י. ע"ש], ב) [בס"א: מלכות בט [בט"מ. מנכות הרשעה], ג) [שם איתא בכל העולם כולו וכן הוא גיר׳ תוס׳ בע"ז ב: ד"ה משכא יכו׳ וד)ב״שה) עיתוסד״הח. ל"ה רבה ותום' יבמות מה. ז' היה רבא], ו) ברכות ד., 1) ג"ז ברכות ד. סוטה לו., ה) [לקמן לט. וע"ש פירש"י
ד"ה אין להס], ע) בס"א
נוסף: הרשעה, י) [מיכה ה], ל) [פסחים נד. נדרים

לעזי רש"י קלב"א שורי"ץ. עטלף.

מוסף רש"י

. שמא יגרום החטא. שמא אחר הבטחה חטאחי ההבטחה מתקיימת (ברכוח ביאה ראשונה. סכחו לארץ בימי יהושע (שם). ביאה שניה. כשעלו מגלות בבל בימי עזרא מוח ביד רמה (שם) לעלות בזרוע יהיו משתעבדים למלכות (סוטה לו.). שגרם החטא. חטאם של ישראל בימי בית ראשון ונגזר עליהם שלא יעלו אלא ברשות, כדכתיב (עורא א) מי בכם מכל עמו חוחו ולא הלכו אלא ברשות כורש וכל מי מלכי פרס נשתעבדו ולאחשורוש להם לכורש יריום האחרון (ברכות . אין משיח לישראל. אלא החב"ה ימלוך בעלמו

שובע שיהיה באותן הימים לישראל יהיה: אלא חילק ובילק אכלי להו. כך היו רגילין לומר כחדם שחומר וכי שדים ושדתות יחכלוהו. ובמסכת חולין (דף יע.) לא חילק ידענא ולא בילק ידענא ולי נראה דמשמעות לשון חילק ובילק לשון חורבה כמו בוקה ומבוקה ומבולקה

(נחום ב) ואמריגן בחולין (שם) לא חילק דרבנן דמלריכין לחלק הסימן שמצריכין לחלק כל הטבעת ולשייר על פני כולו ולא בילק לרבי יוסי שמחריב הסימן שחותך קלת בתוך הטבעת והשחר חוץ לטבעת ונרחה למורי דאין לו משמעות לא הכא ולא התם. ל"א חילק ובילק ב' דייני סדום שהיו שמותיהן כך: אין משיח לישראל. שחזקיה היה משיח ועליו נאמרו כל הנבואות אלמיח קרן לבית ישראל ועמד ורעה בעוז ה'ים: אלא לדוד. בזכות דוד שהיה עתיד לומר כמה שירות ותושבחות: למשה. בשביל משה שהיה עתיד להבל את התורה: מה שמו. של משיח: יכון שמו. כמו ינאי. כל אחד היה דורש אחר שמו: לפני שמש. עד שלא נברא היה שמו ינון והיינו אחד י) מז' דברים שעלו במחשבה ליבראות: ולא אמו להם חנינה. עדיין לא יבא משיח: מנחם. בן חזקיה: חיוורא דבי רבי. מצורע של בית רבי: אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש. אם משיח מאותן שחיים עכשיו ודאי היינו רבינו ההדוש דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה כדאמריגן בבבא מליעא (דף פה.) ואם היה מאותן שמתו כבר היה דניאל איש חמודות שנדון ביסורין בגוב אריות וחסיד גמור היה והאי כגון לאו דווקא. ל"א כגון רבינו הקדוש כלומר אם יש דוגמתו בחיים היינו רבינו הקדוש ואם דוגמא הוא למתים היינו כגון דניאל איש חמודות: דוד אחר. שעתיד למלוך עליהם: אקים הקים לא נאמר אלא אקים: כגון קיסר ופלגי קיסר. מלך ושני לו כן דוד החדש מלך כדכתיב ודוד מלכם אשר אקים ודוד המלך שני לו כדכתיב נשיא להם ולא כתוב מלך: עטלף. קלב"ה שורי"ן בלע"ו וחין לה עינים: שחורה שלי הוח. שיש לי עינים לראות ונמצאתי נהנית בה כך ישראל מלפין לגאולה שיום ה' יהיה להם אור אבל העובדי כוכבים למה מקוים אותו הרי הוא להם חשך ולא אור:

שחין סום מדי חוכל בו סבן. שמוליחין החרונות חוץ לקרקע ועושין מהן אבוסים במלחמת גוג ומגוג: שאין כל דקל וכו'. כלומר עתידין פרס ומדי לבא על בבל וללכדה ונחמלאה כל ארץ בבל חיילות

> שהעמידו שם כך הקב"ה כיון שראה מפלתן של ישראל נותן גדולתו לעובדי כוכבים וכשחוזרים ישראל בתשובה ונגאלין קשה לו לאבד עובדי כוכבים מפני ישראל: אורייה. כמו (מלכים א ה) חרוות סוסים: דחכלי שני משיח.

ישראל דאכלי שני משיח אמר רב יוסף פשימא ואלא מאן אכיל להו חילק וְבילק אכלי ְלהו לְאפּוֹקִי יּמדרבי הִילל דאמר אין משיח לישראל שכבר אכלוהו בימי חזקיה אמר רב לא אברי עלמא אלא לדוד ושמואל אמר למשה ורבי יוחגן אמר למשיח מה שמו דבי רבי שילא אמרי שילה שמו שנאמר יעד כי יבא שילה דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו דבי רבי חנינה אמר חנינה שמו שנאמר יאשר לא אתן לכם חנינה ויש אומרים מנחם בן חזקיה שמו שנאמר ייכי רחק ממני מנחם משיב נפשי ורבגן אָמרי חיוורא דבי רבי שמו שנאמר ייאכן חליינו הוא נשא ומכאובינו סבלם ואנחנו חשבנוהו נגוע מוכה אלהים ומעונה אמר רב נחמן אי מן חייא הוא כגון אנא שנאמר 1 והיה אדירו ממנו ומושלו מקרבו יצא אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש אי מן מתיא הוא כגון דניאל איש חמודות אמר רב יהודה אמר רב עתיד

כדתניא יעד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה

עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שניה אמור

מעתה ראויים היו ישראל לעשות להם גם

בביאה שניה כביאה ראשונה אלא שגרם

החמא וכן אמר ר' יוחנן ייתי ולא איחמיניה

א"ל ריש לקיש מ"ם אילימא משום דכתיב

כאשר ינום איש מפני הארי ופגעו הדוב

[ובא הבית] וסמך ידו אל הקיר ונשכו נחש

בא ואראך דוגמתו בעולם הזה בזמן שאדם

יוצא לשדה ופגע בו סנמר דומה כמי שפגע

בו ארי נכנם לעיר פגע בו גבאי דומה כמי

שפגעו דוב נכנס לביתו ומצא בניו ובנותיו

מומלין ברעב דומה כמי שנשכו נחש אלא

משום דכתיב ישאלו נא וראו אם ילד זכר

מדוע ראיתי כל גבר ידיו על חלציו כיולדה

ונהפכו כל פנים לירקון מאי ראיתי כל גבר

אמר רבא בר יצחק אמר רב מי שכל גבורה

שלו ומאי ונהפכו כל פנים לירקון אמר רבי

יוחנן פמליא של מעלה ופמליא של ממה

בשעה שאמר הקב"ה הללו מעשה ידי

והללו מעשה ידי היאך אאבד אלו מפני

אלו אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי רהים

ונפל תורא ואזיל ושדי ליה סוסיא באורייה אמר רב גידל אמר רב עתידין

הקדוש ברוך הוא להעמיד להם דוד אחר שנאמר בועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם הקים לא נאמר אלא אקים א"ל רב פפא לאביי והכתיב יודוד עבדי נשיא להם לעולם כגון קיםר ופלגי קיסר דרש רבי שמלאי מאי דכתיב יהוי המתאוים את יום ה' למה זה לכם יום ה' הוא חשך ולא אור משל לתרנגול ועמלף שהיו מצפין לאור א"ל תרנגול לעמלף אני מצפה לאורה שאורה שלי היא ואתה למה לך אורה

מיכה הב. 2. וְהַנָּה אָנֹכִי עִמְּךְ וּשְׁמֵרְתִּיִף בְּכֹל אֲשֶׁר תַּלַרְ וְהֲשָׁבֹתִיךְ אֶל הָאֶדָמָה הַוֹּאת כִּי לֹא אֶעֶזְבָרְ עִד אֲשֶׁר אִם פרסיים וסוסיהם ומשם באים לא"י ולוכדים אותה: עד שתפשוע מלכותש) על ישראל ע' חדשים שנאמר לכז יתנס לישראל עד עת יולדה שאין כל דקל ודקל שבבבל שאין סום של ילדה. היינו ט' חדשים כדמתרגמינן פרסיים נקשר בו ואין לך כל ארון וארון עָשִּׂיתִי אַת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לֶך: בראשית כח טו בכן יתמסרון כעידן דילדתא למילד שבארץ ישראל שאין סום מדי אוכל בו תבן וכתיב (מיכה ה) ועמד ורעה בעוז ה' מאמר רב אין בן דוד בא עד שתתפשם 🕫 לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אָתוֹ וְאֶת הַצֵּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לְשְׁנֵי וגו' וישבו כי עתה יגדל ומתרגמינן המלכות 🌣 על ישראל תשעה חדשים שנאמר ויתיבון מביני גלוותהון: על בני ילכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישראל. היינו כל העולם שישראל בראשית לב ח מָחֲנות: בראשית עב זו 4. תִּפֹל עֲלֵיהֶם אֵימְתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךְ יִדְּמוּ בָּאָבָן עַד יַעֲבֹר עַמְּךְ יִיָּ ישובון על בני ישראל אמר עולא ייתי ולא מפוזרים בו: ייתי. משיח ולא איחמיניה וכן אמר 🏿 [רבה] ייתי ולא איחמיניה אחמיניה: בטולא דכופיתא דחמריה. בצל הרעי של חמורו כלומר אפילו רב יוסף אמר ייתי ואזכי דאיתיב בטולא בכך אני רולה ובלבד שאראנו: שמות טו טז דכופיתא דחמריה אמר ליה אביי (לרבא) 5. כַּאֲשֶׁר יָנוּס אִישׁ מִפְּנֵי כופיתא. רעי כמו רמא כופתא וסכר הַבָּיִת וְסְמַךְ יָדוֹ עַל הַקּיִר הָאָרִי וּפְּגָעוֹ הַדֹּב וּבָא הַבָּיִת וְסְמַךְ יָדוֹ עַל הַקִּיר רבה] מאי מעמא אילימא משום חבלו ₪ ירדנא בבבא בתרא (ד' עג:): מאי של משיח והתניא שאלו תלמידיו את רבי טעמא. אמר לא אחמיניה: הכלו אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלו של של משיח. גורלו ולקמן בעי מאי היא. 6. שַׁאֵלוּ נָא וּרְאוּ אָם 6 ילַד זְבֶר מַדּוּעַ רָאִיתִי כָּל גֶבֶר יָדִיוּ עַל חְלְצִיוּ בִּיוֹלַדָה וְנָהָפְּכוּ כָל פָּנִים משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים ומר ל"א חבלו פחדים וחבלים שיהיו בימיו הא תורה והא גמילות חסדים אמר [ליה] שמא מחיל העובדי כוכבים: לעשות להם נס. לעלות בזרוע על כרחם של יעקב בר אידי ידר' יעקב בר אידי ידר' יעקב מלכי פרס: בביאה שניה. בימי בר אידי רמי כתיב ²הנה אנכי עמך ושמרתיֹך וּמְחֹקַק מָבֵּין רַגְּלֶיו עַד בִּי יָבֹא שִׁילוֹ וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים: בראשית מט י 2. יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלְם לִפְּנֵי עזרא כביאה ראשונה בימי יהושע בכל אשר תלך וכתיב יויירא יעקב מאד מדהקישן הכתוב: מאי טעמא. איזו וייצר לו שהיה מתיירא שמא יגרום החמא שֶׁמֶשׁ יְנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבֶּרְכוּ בוֹ כָּל גוֹיִם יְאַשְׁרוּהוּ: תהלים עב יז

לרה באה בארץ בימיו שאתה אומר לא אחמיניה: סנטר. מפרש בב"ב (דף סח.) בר מחוזנייתא שיודע מילרי השדות וגבוליהן עד כאן של פלוני מכאן ואילך של פלוני ובידו לרבות לאחד ולמעט לאחר וכשפוגעו אותו סנטר רולה למדוד שדותיו להלר מילרי השדות ודומה כמי שפגע בו ארי: גבאי. גובה מס המלך: מי שכל הגבורה שלו. הקב"ה מלטער בעלמו כיולדה ואומר בשעה שמעביר העובדי כוכבים מפני ישראל היאך אהביד אלו מפני אלו: פמליא של מעלה ושל מטה. מלאכים וישראל: אפילו הגרים לא גרסינן: רהיט ונפיל מורא ואזיל ושדי סוסיא באורייה. כשרן השור ונפל מעמידין סוס במקומו באבוסו מה שלא היה רוצה לעשות קודם מפלתו של שור שהיה חביב עליו שורו ביותר וכשמתרפא השור היום או למחר ממפלתו קשה לו להוציא סוסו מפני השור לאחר

עיני עיני ירְדָה מַיִם כִּי רָחַק מִפֶּנִי מְנַחֵם מֵשִׁיב נפשי היו בני שוממים כי ומכאבינו סבלם ואַנחנו חַשְּׁרְנָהוּ נְגוּעַ מְבֵּה חֲשַׁרְנָהוּ נְגוּעַ מְבֵּה אֱלֹהִים וּמְעָנָה: ישעיהו נג ד

ישעיוו נגד 12. וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנוּ וּמשְׁלוֹ מִקְרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיוֹ וְנָגַשׁ אֵלָי כִּי מִי הוא זָה עָרֵב אֶת לְבּוּ לְגֶשֶׁת אַלִי נְאֻם יְיָ: ירמיהו ל כא

9. וְהַטַלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֵל הָאָרֶץ הַזֹּאת עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם

יאבותיכם ועבדתם שם

אֶת אֱלֹהִים אֲחַרִים יוֹמְם

יַלִילָה אֲשֶׁר לֹא אֶתַן

יו מיווו טויג. 10. על אַלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה.

לֶכֶם חַנִינָה:

13. וְעָבְדוּ אֵת יִיָּ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵתְ דָּוִד מַלְכְּם אֲשֶׁר אָקִים לְהֶם: . ירמיהו ל ט

יונייות ע וְיָשְׁבוּ עַל הָאָרֶץ. אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֵּלְבּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֵּלְב אשר ישבו בה אבותיכם וְיָשְׁבוּ עֶלֶיהָ הֵמְּה וּבְנֵיהֶם וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ הַמְּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד עוֹלְם וְדָוֹד עַבְּדִּי נְשִׂיא לְהֶם לְעוֹלֶם: יחזקאל לז כה לְעוֹלֶם: 15. הוי הַמִּתְאַוִּים אֶת יוֹם יְיָ לְמָּה זֶּה לְכֶבם יוֹם יְיָ הוּא חֹשֶׁך וְלֹא אוֹר: